

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 18. FEBRUARJA 1982

ŠTEVILKA: 7 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vardi. Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen promatnega davka po pristojnem mnenju št. 421/1-72.

V JANUARJU ZA INOVACIJE 245.245 DIN POSEBNIH NADOMESTIL

V mesecu januarju so odbori za gospodarstvo pri delavskih svetih TOZD na šestih sejah obravnavali osemnajst predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih dvanaest pozitivno ocenili in potrdili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 26.003.677,00 dinarjev, zato je devetindvajset avtorjev prejelo 245.245,00 din posebnih nadomestil.

KLJUB DOLOČENEMU ZASTOJU SMO DOSEGLI VELIK NAPREDEK V SOCIALISTIČNEM SAMOUPRAVLJANJU

Ne glede na to, da mnogokje ta čas ugotavljamo določen zastoj v razvoju samoupravljanja, moramo iskreno priznati, da smo kljub zastojem, objektivnim težavam in subjektivnim nasprotovanjem in slabostim naredili na področju socialističnega samoupravljanja in družbenoekonomskih odnosov velikanski razvoj. Od sprejema temeljnega zakona o gospodarstvu z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih, leta 1950, se je socialistično samoupravljanje kontinuirano razvijalo in še posebno velik napredek doživelo po sprejemu ustavnih dopolnil leta 1971 in po sprejetju nove ustave leta 1974 in zakona o združenem delu leta 1976. Ta napredek se je očitno odražal v trajni krepitvi proizvodnih sil in izboljševanju družbenega in življenjskega standarda, kakor, kot že rečeno, v razvoju socialističnih, samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov. Najpomembnejša vrednost tega napredka pa je nedvomno v tem, da smo obdržali trdno kontinuiteto našega socialističnega samoupravnega razvoja.

Kljub tej kontinuitetni trdnosti in vzponu in ob dejstvu da smo ustvarili solidno institucionalno osnovo samoupravnega organiziranega združenega dela in da s formalnega stališča že sedaj ni nobenega dela družbenega dohodka, na katerega delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ne bi imeli nikakršnega vpliva, lahko ta čas ugotavljamo določen zastoj v razvoju samoupravljanja oziroma delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Pri tem pa moramo vsekakor reči, da imajo delavci večji vpliv in besedo pri delu dohodka, s katerim samostojno razpolagajo znotraj svoje organizacije, občutno manjšega pa na tisti del dohodka, ki ga namenjamo za skupno in splošno porabo in se upravlja prek samoupravnih interesnih skupnosti in skupščine občine, oziroma širših asociacij.

To vsekakor kaže na neugodno stanje oziroma na določen zastoj v razvoju socialističnega samoupravnega sistema, oziroma v razvoju delegatskega sistema in delegatskih razmerij, čeprav je, že rečeno, dana realna, uresničljiva možnost razvoju delegatskega sistema in socialističnih družbenoekonomskih odnosov. Pri tem pa smo pri obravnavanju teh vprašanj običajno zanemarili vprašanje dosežene stopnje razvitosti proizvodnih sil, ki so motor družbenega razvoja in razvitosti družbene zavesti. Zanemarili dejstva, da z ustvarjeno realno osnovo za razvoj socialističnih družbenoekonomskih odnosov in delegatskega sistema nismo spontano premostili objektivno obstoječih elementov starega, preživelega. Tu so še vedno prisotni mezdni odnosi in mezdna miselnost, ostanki malomeščanskega življenja in miselnosti, ostanki administrativnega obdobja socialističnega razvoja, ki ob subjektivnih nasprotovanjih in slabostih predstavljajo pomembne vzroke pri upočasnjem razvoju socialističnega samoupravljanja. In če k temu dodamo še razmeroma nižjo stopnjo družbene zavesti od sedanjega institucionalno opredeljenega sistema socialističnega samoupravljanja, potem moramo tudi v tej smeri analizirati sedanji zastoj v razvoju samoupravljanja. Seveda je to stvar daljšega procesa celovite družbene preobrazbe, stvar medsebojne odvisnosti in medsebojnega vplivanja ekonomske razvitosti in družbene zavesti, res pa je tudi, da z razvojem in krepitvijo družbene zavesti lahko pospeševalno vplivamo na ta razvoj, kar pa smo preveč pustili v nemar.

Drugo vprašanje, ki bi ga radi tokrat izpostavili, pa je vprašanje pospeševalnega ali zaviralnega vpliva na razvoj socialističnega samoupravljanja tistih ljudi, ki po poklicu ali družbeni dolžnosti opravljajo določena dela pri organizaciji in vodenju ekonomskih in družbenih ter političnih zadev. To so poslovodni kadri, delavci s posebnimi pooblastili, predsedniki in člani izvršnih organov skupščin občin in samoupravnih interesnih skupnosti, kakor tudi profesionalni kadri v družbenopolitičnih in družbenih organizacijah. Pri nekaterih od teh kadrov se prav gotovo javlja psihološko - moralni problem v tem, da živijo pod vtisom, da z delegatskim sistemom in razvojem demokracije upada njihova družbena moč in zato samoupravljanje sprejemajo bolj kot nujo, ne pa kot njihovo moralno in poklicno dolžnost. Zato tudi med temi kadri naletimo na zavestno ali podzavestno nasprotovanje krepitvi samoupravljanja, ali na neke vrste pasivni odpor do njega.

Ker ta čas v pripravah na delegatske volitve mnogokje analizirajo in ocenjujejo dosedanje delovanje delegatskega sistema, smo tokrat razmišljali o dveh vidikih, ki upočasnjujeta razvoj socialistične demokracije, poleg seveda nekaterih drugih, o katerih pa tudi več razpravljamo.

V JANUARJU PRODALI 3% MANJ, KOT SMO NAČRTOVALI

V januarju smo prodali 34.030 ton naših izdelkov, kar je 3% ali 950 ton manj, kot je predvideval količinski plan. Za to prodano količino smo iztržili 947,2 milij. din. Ta vrednost se je povečala za 6,1 milij. din zaradi realizacije ostalih storitvenih TOZD, za 11,3 milij. dinarjev zaradi ostalih uslug in za 35,9 milij. din zaradi realizacije TOZD Monter Dravograd. Tako znaša skupna zunanja realizacija v mesecu januarju 1.001 milij. din, kar je 92% načrtovane višine.

Primerjava letošnjih januarskih rezultatov prodaje z rezultati v januarju lanskega leta nam pokaže, da smo v letošnjem januarju prodali 7% več izdelkov in ustvarili 20% višjo vrednost. Dosežena prodajna

cena je bila za 4% nižja od načrtovane (primerjava je narejena na osnovi planskih prodajnih cen v decembru 1981, ker za leto 1982 še niso

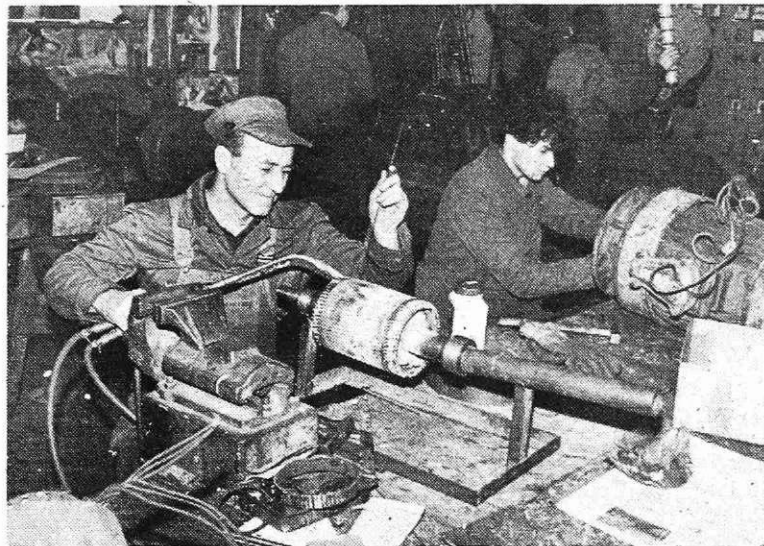
(Nadaljevanje na 6. strani)

TOZD TRANSPORT

Avtorjema Janezu Urhu in Vito-mirju Noču iz TOZD Transport je bilo za predelavo stikalne plošče na diesel lokomotivi GANZ MAVAG odobreno enkratno posebno nadomestilo. Pri predelavi sta avtorja uporabila enaka instrumenta, kot so vgrajeni na ostalih lokomotivah JW-600. S tem sta poenotila instrumente na lokomotivah, kar omogoča lažja vzdrževanja. Poleg tega pa se je pri obratovanju lokomotive pokazala velika odpornost teh instrumentov na treslaje. Lokomotiva sedaj normalno obratuje na ranžirnem kolodvoru.

Avtorjema Janezu Urhu in Vito-mirju Noču iz TOZD Transport je bilo za predelavo varnostnega sistema »budnik« na diesel hidravlični lokomotivi Ganz Mavag odobreno še

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sodelavca v elektro delavnici na Jesenicah (Foto S. Kokalj)

IZBOLJŠANA TEHNOLOGIJA IZDELAVE SILICIJEVIH JEKEL ZA ELEKTRO PLOČEVINO (EKC) - NOV PRISPEVEK H KVALITETNEJŠI IN RACIONALNEJŠI PROIZVODNJI

Silicijeva jekla za elektro pločevino delamo masovno že od leta 1976, ko je začela obratovati nova hladna valjarna na Beli. Čeprav smo kupili tehnologijo za izdelavo teh jekel, je nismo mogli direktno uporabiti, ker je bila prirejena za izdelavo s pomočjo vakuumiranja. Tehnologijo izdelave smo morali zato prikriti našim razmeram.

V glavnem smo imeli z izdelavo EKC jekel vsa leta veliko težav. Tehnologijo nismo imeli nikoli »v rokah«, torej ni bila nikoli toliko dognana, da bi nam zagotavljala normalen izplen. Jekla nismo mogli nikoli dovolj očistiti velikih količin dezoksidacijskih produktov, ki nastajajo pri legiranju s silicijem in aluminijem, zato je bilo vlivanje izredno težavno, vezano s stalnim mešanjem izlivkov (šmiranjem) in

slabim vlivanjem. Posledice slabega vlivanja pa so nam vsem znane, to je slab izplen pri direktnem vlivanju. Čeprav smo tehnologijo izdelave stalno izpopolnjevali in s tem izboljševali izplen, so bile glavne hibe:

1. nesigurna izdelava,
2. dolg čas izdelave zaradi potrebnega posnemanja zlinde in nujne menjave polnih banj s tekočo zlinde,
3. premajhna proizvodnja.

DEVETI KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE - 15. APRILA

Na 12. seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije 10. februarja so sklenili, da se bo deveti kongres Zveze komunistov Slovenije pričel 15. aprila v Ljubljani. Na tej seji so po uvodnem referatu člana predsedstva CK ZKS Alojza Briškija obravnavali osnutke in predloge gradiv za deveti kongres, ki bodo v naslednjih dneh predloženi v javno razpravo organom in organizacijam zveze komunistov in vsem delovnim ljudem in občanom.

Alojz Briški je v začetku svojega govora dejal, da so javne razprave o kongresnih dokumentih in aktivnosti pred IX. kongresom Zveze komunistov Slovenije hkrati sestavni del priprave na XII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije in poudaril: »Priprave na IX. kongres ZKS in XII. kongres ZKJ so sestavina naše vsakodnevne družbenopolitične aktivnosti. Pomenijo povečan napor in aktivnost pri uresničevanju in preverjanju politične usmeritve zveze komunistov in njenem sočujanju z najaktualnejšimi družbenimi, gospodarskimi in političnimi nalogami

našega časa. Prepričani smo namreč, da je vsak napor v aktivnosti zveze komunistov, ki prispeva k uspešnemu uresničevanju politike gospodarske stabilizacije ter razvoju in večji učinkovitosti političnega sistema socialističnega samoupravljanja, tudi najtrdnjši kamen v mozaiku razgibane predkongresne aktivnosti. V tem je tudi pomemben prispevek naše praktične politične aktivnosti k pripravi kongresnih dokumentov, oziroma stališč, ki naj bi pomenila našo dolgoročno usmeritev in politiko zveze komunistov.«

(Nadaljevanje na 6. strani)

PROIZVODNI STROŠKI V LETU 1981

V letu 1981 so bili dejansko nastali stroški proizvodnje za 923,3 milijonov dinarjev nižji od načrtovanih. Večji del te vsote, to je 578,9 milijonov dinarjev ali 62,7%, odpade na nižje cene nabavljenih surovin in polproizvodov, 137,3 milijonov dinarjev ali 14,9% pa na nižje cene goriv (predvsem zemeljskega plina, električne energije, mazuta in kisika), 22,4% znižanja stroškov pa je rezultat boljšega dela in manjše porabe v temeljnih organizacijah.

Nekatere temeljne organizacije so z dobrim delom povečale proizvodnjo nad načrtovano, izboljšale so izplene, kar vse je vplivalo na nižje stroške v preteklem letu. Znatno manj, kot je bilo predvideno, je bilo stroškov pri predelavi, skoraj v vseh temeljnih organizacijah so zmanjšali porabo pomožnih materialov, specifičnega orodja, materiala za popravila in vzdrževanje, energije ipd. V temeljnih organizacijah, ki imajo večje obveznosti iz naslova tujih dolgoročnih posojil, pa so stroške zvišale višje obresti, kot so bile planirane, to pa zaradi povečanja tujih obrestnih mer in spremembe tečajev.

V temeljni organizaciji Plavž so bili dejansko nastali stroški proiz-

vodnje nižji od načrtovanih za 3,4 milijone dinarjev. Na aglomeraciji so imeli 44,9 milijonov dinarjev znižanja, na plavžu pa so stroške presegli za 41,5 milijonov dinarjev. S poračunom internih cen s storitvenimi temeljnimi organizacijami in z obračunano razliko med plansko in nabavno ceno goriv, ki so jo storitvene temeljne organizacije vrnille proizvodnji, pa je TO Plavž imela še za 11,7 milijonov dinarjev nižje stroške. Tako je skupno znižanje v tej TO znašalo 15,1 milijonov dinarjev.

Višji stroški na plavžu so nastali pri vložku zaradi večje porabe predelane rude (6,9 milijona dinarjev).

(Nadaljevanje na 7. strani)

DOBRI PROIZVODNI REZULTATI - MARTINARJI SPET REKORD

Do vključno 15. februarja so, po podatkih statistične službe na sektorju za ekonomiko, v proizvodnih TOZD naše železarnice dosegli 66.198,9 ton skupne proizvodnje ali 54,5% v odnosu na družbeni plan, oziroma 57,2% v odnosu na operativni program za mesec februar. Za prodajo je bilo v tem času izdelanih, brez Elektrode Zagreb, 17.018,6 ton izdelkov, ali 49,2% glede na družbeni plan, oziroma 49,6% glede na operativni program.

V tem času so plavžarji izdelali 7.183,4 ton grodlja ali 58,4% v odnosu na družbeni plan, ki je enak operativnemu programu. Jeklarji pa so izdelali 23.768 ton surovega jekla ali 62,1% glede na družbeni načrt, oziroma 65,1% glede na operativni program.

Delavci v SM jeklarni so 12. februarja ponovno izboljšali svoj dnevni rekord, ko so v 24 urah izdelali 1.215 ton surovega jekla. Naj pri tem poudarimo, da so ta dan na petih SM pečeh dosegli 20 šarž, dan popreje 19 šarž, dan za tem pa na štirih SM pečeh 16 šarž. Vse to obeta, da bodo jeklarji tudi v februarju preslegli svoje planske obveznosti.

PREDSTAVLJAMO VAM NAJBOLJŠE MLADE DELAVCE — SAMOUPRAVLJALCE

Danes vam predstavljamo enega izmed najboljših mladih delavcev-samoupravljalcev iz TOZD Hladna valjarna Jesenice Milana LASNIKA. Predstavili ga bomo v krajšem razgovoru.

Najprej nam povej nekaj o sebi, svoji aktivnosti in delu, ki ga opravljaš!

Rojen sem 1955. leta na Jesenicah, kjer sem se tudi izučil in leta 1972 zaposlil v Železarni kot adjuster v TOZD Hladna valjarna Jesenice, kjer delam še sedaj. Opravljam tudi razne druge naloge, ki so v danem trenutku potrebne.

Na zadnjih volitvah so me izvolili za sekretarja osnovne organizacije ZSMS, v prejšnji mandatni dobi pa sem bil referent za informiranje.

Kako dela vaša osnovna organizacija?

Predem sem šel v vojsko, je v naši osnovni organizaciji vladalo nekakšno mrtvilo. Še prej (nekako od leta 1972 do 1975) pa je bila ena najboljših osnovnih organizacij v Železarni. Prav takrat so me predlagali za predsednika osnovne organizacije, vendar sem funkcijo odklonil zaradi odhoda v vojsko, saj naloge ne bi mogel speljati do konca.

Kako ste povezani s samoupravnimi in družbenopolitičnimi organizacijami?

Povezani smo z delavskim svetom TOZD, z osnovno organizacijo sindikata, ki nam veliko pomaga, drugače pa ne.

Kako teče akcija za izbor najboljšega mladega delavca-samoupravljalca?

Sprejeli smo merila, ki jih je predlagal koordinacijski svet ZSMS Železarne, prilagojena konkretnim razmeram v naši TOZD. Na osnovi teh meril spremljamo in ocenjujemo posamezne mladince. Pri tem upoštevamo tudi mnenja starejših sodelavcev in organizatorjev dela.

Kako preživljaš svoj prosti čas?

V prostem času se ukvarjam v glavnem s športom. Sem član nogometnega kluba, v katerem delujem kot sodnik. Aktivno sem se z nogometom ukvarjal prej. Nogomet sem nekoliko opustil, ker sem se

odločil za študij na tehnični šoli, ki ga bom v kratkem zaključil. Sem tudi član kegljaškega kluba na Bledu.

Kaj ti pomeni priznanje?

To priznanje mi res pomeni veliko. Bil sem prijetno presenečen nad izborom. Je pa to tudi priznanje ostalim mladim, ki vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti. To je vsekakor velika spodbuda za nadaljnje delo.

Kako se razumete s sodelavci?

Zelo dobro. Po prihodu iz vojske sem imel možnost za zaposlitev na boljšem delovnem mestu drugje, vendar sem ravnal zaradi dobrega razumevanja ostal na tem mestu.

Ob koncu bi rad izrazil željo, da bi se tudi v bodoče dobro razumeli in uspešno delali v mladinski organizaciji, saj imamo cilje dobro zastavljene. Obenem bi se rad zahvalil vodstvu TOZD in sindikatu za pomoč in podporo pri našem delu.

Zapisala: Simona Mastnak

SEJA PRESEDSTVA KOORDINACIJSKEGA SVETA ZSMS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 15. februarja, se je predsedstvo koordinacijskega sveta ZSMS Železarne sestalo na svoji drugi seji. Najprej je sekretar Zvone Kovačič podal pregled sklepov prve seje, kjer je bilo ugotovljeno, da so vsi sklepi razen dveh, ki se nanašata na celoletno aktivnost, realizirani.

V nadaljevanju so predstavniki posameznih komisij poročali o delu med obema sejama, ki je dobro potekalo. Ugotovljeno je bilo, da bo za boljše delo komisije za informiranje potrebna kadrovska okrepitev strokovno bolj sposobnih članov.

Predsedstvo je predlagalo tudi najboljše osnovne organizacije ZSMS v preteklem letu, in sicer: TOZD Vzdrževanje, TOZD Strojne delavnice, TOZD HVB, TOZD Transport in TOZD Jeklarna. Ustanovljena je bila tudi posebna komisija, ki bo te predloge oblikovala in jih posredovala konferenci mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice.

Predsedstvo je razpravljalo tudi o pripravah na referendum. Mladi se morajo bolj aktivno vključiti v razprave v samoupravnih delovnih skupinah. V zvezi s skupščinskimi volitvami so na osnovi prvih analiz ugotovili, da je v nekaterih sredinah mast možnost kandidati premajhna zastopnost mladih, sicer pa se je odstotek v večini primerov močno dvignil. Dogovorili so se, da bodo mladi v osnovnih organizacijah ZSMS še nadalje vodili skrb za uresničevanje volišč, katere bo posebna komisija ocenjevala in osnovne organizacije, ki bodo najboljše okrasile volišča, nagradila.

Predsedstvo je razpravljalo tudi o pomanjkanju odpadnih sekundarnih surovin v naši železarni in predlagalo osnovnim organizacijam ZSMS, da znotraj TOZD organizirajo lokalne delovne akcije za zbiranje starega železa in bronovine. Pri teh akcijah naj jim vodstva TOZD nudijo strokovno pomoč.

V našo železarno so prišli tudi prvi učenci na proizvodno delo, zato naj bi v tem času vodstva OO ZSMS navezala stike z njimi in jih vključila v svojo aktivnost.

Z. K.

NOVICA IZ OO ZSMS TOZD VZDRŽEVANJE

V soboto, 6. februarja, je komisija za idejnopolično izobraževanje osnovne organizacije ZSMS TOZD Vzdrževanje organizirala predavanje na temo delegatski sistem, ki je zajemalo:

- razvoj delegatskega sistema in perspektive,
- delegatski sistem v TOZD, delovni organizaciji in SOZD SZ,
- delegatski sistem v družbenopolitičnih skupnostih,
- razgovor.

Predavanja se je udeležilo 22 mladih, predaval pa je vodja TOZD Franc Brelih.

SESTANEK OO ZSMS TOZD HV JESENICE

Mladi iz TOZD Hladna valjarna Jesenice smo se zbrali na rednem sestanku naše osnovne organizacije OO ZSMS. Na začetku nas je sekretar seznanil z mladimi evidentiranimi možnimi kandidati za bližnje volitve v SIS. Od 77 mladih delavcev v naši TOZD je evidentiranih 18 kandidatov. To predstavlja 23,3% mladih v TOZD, kar je po besedah sekretarja, kar zadovoljiv odstotek. Predstavniki osnovne organizacije zveze komunistov TOZD je pojasnil, kakšne so pravice in dolžnosti delegatov.

Predsednik komisije za SLO in družbeno samozasčito je kritično ocenil delo te komisije v preteklem mandatnem obdobju in izrazil pre-

pričanje, da bi ta komisija bolj delala v povezanosti s komisijo za SLO in družbeno samozasčito na nivoju Železarne.

Hkrati smo pregledali program za prihodnje polletje. Med drugim naj bi obnovili tudi tovariška srečanja z vojniki — graničarji z ene od kavarl v jeseniški občini.

V Radovljici je te dni potekal seminar za mlade iz združenega dela, kamor smo tudi mladi iz naše TOZD poslali svoje predstavnike.

Predstavniki osnovne organizacije zveze komunistov TOZD je poudaril, da bi le s kvalitetnim delom upravičil stremeljenje mladinske organizacije za večjo uveljavitev mladih delavcev v naši TOZD. MR

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ŽIVALI — ZNANILCI POTRESOV

Bionika je mlada veda, ki je šele pred kratkim postala polnoletna. Za uraden datum njenega nastanka velja 13. september 1960, ko se je v mestu Dayton (država OHIO, ZDA) začel ameriški nacionalni simpozij o temi Živi prototipi — ključ do nove tehnike. Torej je bionika edina veda, za katero vemo natančen datum in kraj nastanka.

Ime bionika izvira iz grške besede bion, ki pomeni element življenja, življensko celico ali, še bolj natančno, element biološkega sistema. Predmet bionike je proučevanje načel zgradbe in delovanja živih organizmov in njihove uporabe v tehniki. Z drugimi besedami, na temelju spoznanj bioničnih raziskovanj izdelujejo nove stroje, aparate, mehanizme, gradbene konstrukcije in tehnološke postopke.

Ko je človek reševal različne naloge pri ustvarjanju sodobnih tehničnih sistemov, je spoznal, da je mnoge izmed njih rešila že narava, pogosto bolj preprosto, bolje in zanesljivejše, kot je napravil on. Vendar se človeku ni zmerom posrečilo spoznati zakonitosti naravnih pojavov in to se mu je pogosto maščevalo. Za ponazoritev bomo opisali primer iz zgodovine letalstva. Dolgo časa je bila strašna ovira za hitrost v letalstvu nenadno in močno tesenje kril pri določeni hitrosti, zaradi katerega so tudi najmočnejše konstrukcije letal razpadle v zraku v nekaj sekundah. Po velikih škodah in žrtvah so konstruktorji odkrili, kako se rešiti te nadloge: začeli so izdelovati na robovih odebeljena krila. Ko je bil problem že razrešen, so enake odebelitve odkrili na robovih kril kačjega pastirja. Koliko truda, sredstev in življenj bi prihranili, če bi znanstveniki že na začetku graditve letal poznali načela letenja te živali.

Z EVOLUCIJO SO SE RAZVILI ZELO NATANČNI MEHANIZMI

Narava je genialen konstruktor, inženir, tehnolog, stavbenik in graditelj. Svoje stvaritve je obdelovala in izpopolnjevala milijone let. Živali in rastline so se razvijale, spreminjale in prilagajale okolju. Na vsaki stopnji, pri vsaki pomembnejši spremembi razmer je narava napravila korak naprej, ko je spreminjala prejšnje rešitve.

Naravni izbor je brez milosti zavrgel vse, kar se ni moglo prilagoditi razmeram. Med evolucijskim razvojem živih organizmov so nastali izredno natančni mehanizmi. Ti »bioinženirski« naravni sistemi delujejo zelo natančno, zanesljivo, gospodarno in se odlikujejo z neverjetno smotrnostjo in ubranim delovanjem ter sposobnostjo odzivanja na še tako nepomembne spremembe številnih dejavnikov v zunanjem okolju tako, da se jim prilagajajo.

Bionika je multidisciplinarna veda. Tesno sodeluje z elektroniko, biologijo, kibernetiko, arhitekturo, seizmologijo itd. V tem feljtonu se bomo pomudili pri njeni povezanosti z nekaterimi znanstvenimi področji, ki so zanimiva za obrambo in zaščito.

BIONIKA IN SEIZMOLOGIJA

V zadnjem času je našo državo prizadelo več naravnih nesreč, izmed katerih sta nam najbolj ostala v spominu potresa v Črni gori in na območju Kopaonika. Vsi vemo, da je civilna zaščita predvsem odstranjevala posledice rušenj. Kje pa je bila preventiva? Ali tu lahko kaj storimo? Ali bi potrese lahko napovedovali?

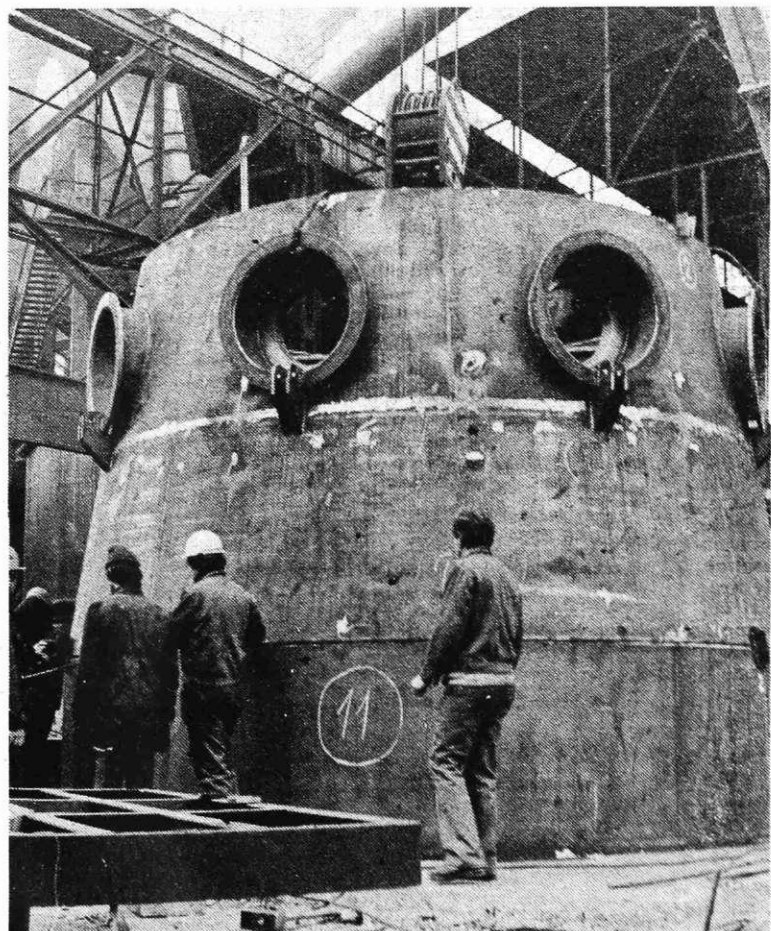
Odgovor na ta vprašanja bi bil za človeštvo zelo pomemben. Najnovejša bionična raziskave zbujajo upanje, da bomo to vprašanje rešili v doglednem času. Ni še dolgo tega, kar je napovedovanje potresov sodilo v pristojnost astrologov, pustolovcev in pripadnikov različnih verskih ločin. Danes se ukvarjajo s tem vprašanjem znanstveniki v številnih državah.

ŽIVALI ČUTIJO, DA BO POTRES

Ljudje, ki so preživeli potres, zatrjujejo, da so mnoge živali pravočasno čutile prihajajočo katastrofo in to kazale z vznemirjenostjo. To so bile: mačke, psi, hijene, tigri, sloni, levi in druge domače in divje živali. Naj navedemo nekaj primerov.

Živali v živalskem vrtu v Skopju so več ur pred potresom postale nenavadno nemirne. Paznik v vrtu Borče Trojanovski pripoveduje, da še nikdar prej ni slišal tako grozljivega »koncerta«.

(SE NADALJUJE)

Naši sodelavci v konstrukcijski delavnici so izdelali plašč za plavž 1, katerega remont se bo pričel 1. marca (Foto I. Kučina)

NEKAJ NOVIC O DELU MLADIH V JESENŠKI OBČINI

V Gorenjskih oblačilih, temeljni organizaciji Konfekcija na Javorniku je med 168 zaposlenimi skoraj tretjina mladih. Resda jih je aktivnih precej manj, toda kljub temu za delo osnovne organizacije ne moremo reči, da je slabo. Mladi so se izkazali tudi pri evidentiranju. V tej TOZD so evidentirali kar 92 odstotkov zaposlenih, med evidentiranimi za samoupravne organe je tretjina mladih, med tistimi za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitično skupnost pa skoraj polovica. Mladi v tej temeljni organizaciji pa niso pozabili tudi na sodelovanje s krajevno skupnostjo in z vojniki. Delavni so tudi na kulturnem področju, kjer so prav ob slovenskem kulturnem prazniku pripravili slikovno razstavo o velikem rojaku in stencas, s katerim so sodelavce opozorili na ta dan.

Izobraževanje je prav gotovo sestavni del dejavnosti družbenopolitičnih organizacij, tako tudi mladinske. Čim več vemo, boljše lahko delamo in več veljamo. To je tudi vodilo OK ZSMS Jesenice, da je pripravila dvodnevni seminar za člane konference mladih delavcev v izobraževalnem centru republiškega sindikata v Radovljici. Zbralo se je 40 mladih. Seznanili so jih s kolektivnim delom in odgovornostjo, aktualnimi nalogami konference mladih delavcev v letošnjem letu, samoupravno organiziranostjo združenega dela in metodami dela v samoupravnih organizacijah, prihodkom in delitvijo dohodka ter proizvodnim delom in delovno prakso. Morali pa bi spregovoriti tudi o družbenem planu jeseniške občine za letošnje leto, pa niso mogli dobiti predavatelja.

Seminar je dobro uspel, znanje, ki so ga mladi dopolnili, pa jim bo prav gotovo pomagalo pri nadaljnjem delu.

Od 8. do 12. februarja so bili na vajah v Planini pod Golico pevci iz Šentjakoba v Rožu na avstrijskem Koroškem. Z njimi jeseniški mladinski pevski zbor Blaž Arnič že dolgo časa tesno sodeluje.

Četrtega marca pripravlja RK ZSMS problemsko konferenco o delu pionirske organizacije. Seveda pa morajo o tem prej steči razprave v občinah. O pionirski organizaciji so spregovorili tudi na seji predsedstva OK ZSMS Jesenice, na kateri so opozorili na nekatere pomanjkljivosti pri dosedanjem delu te organizacije, ki naj bi dejansko pripravljala mlade tako za delo v mladinski organizaciji, kot jih tudi sicer povezovala. Kot so ugotovili mentorji te organizacije in člani predsedstva, mentorji med seboj niso povezani, tudi pionirska in mladinska organizacija v šolah ponekod nista povezani, ne dela komisija za delo s pionirji, šepa povezovanje s krajev-

